

ПЕРЕДМОВА

Сьомий том академічного глумачного Словника української мови у 20 томах (далі СУМ-20¹; відповідно Словник української мови в 11 томах² позначаємо як СУМ-11) охоплює реєстрові слова на літеру **К** (діапазон **КВАРТАЛ – КЯХТИНСЬКИЙ**, що містить 8261 лексичну одиницю).

Нижче наведено дані лексикографічної статистики щодо сьомого тому й об'єднаного діапазону першого – сьомого томів СУМ-20. У такій спосіб відтворено статистичні параметри процесу лексикографічного розвитку Словника української мови у 20 томах.

У табл. 1 представлено співвідношення лексики за частини-номовною належністю в реєстрах СУМ-11 і СУМ-20 у межах діапазону сьомого тому:

Таблиця 1

Частини мови	СУМ-11	СУМ-11, %	СУМ-20	СУМ-20, %
Іменник	3244	61,38	5149	62,32
Прикметник	1139	21,55	1900	23,00
Дієслово	571	10,80	732	8,89
Дієприкметник	71	1,34	133	1,60
Прислівник	132	2,50	226	2,73
Займенник	9	0,13	11	0,13
Інші	119	2,25	110	1,33

Відповідні дані за сумою діапазонів першого – сьомого томів СУМ-20 порівняно із СУМ-11 наведено в табл. 2:

Таблиця 2

Частини мови	СУМ-11	СУМ-11, %	СУМ-20	СУМ-20, %
Іменник	19854	42,72	34330	46,84
Прикметник	7591	16,33	13290	18,15
Дієслово	13726	29,54	17038	23,19
Дієприкметник	2323	5,00	3917	5,35
Прислівник	2101	4,52	3119	4,26
Займенник	37	0,08	65	0,09
Інші	842	1,81	1555	2,12

Статистичні дані сьомого тому СУМ-20, як і попередніх томів, свідчать про деяке збільшення відносного обсягу іменників порівняно з дієсловами. Це пояснювано активізацією номінаційних процесів у сучасній українській мові, спричиненою суспільно-історичними і глобалізаційними чинниками, а також помітним зростанням у СУМ-20 порівняно із СУМ-11 термінологічної лексики, представлені переважно іменниками.

У табл. 3 наведено статистичні дані щодо відносних пропорцій лексикографічних параметрів діапазону **КВАРТАЛ – КЯХТИНСЬКИЙ** СУМ-20 і відповідного діапазону СУМ-11:

Таблиця 3

Назва показника	СУМ-11	СУМ-20	Збільшення у СУМ-20 порівняно із СУМ-11, %
Словникові статті	5285	8261	56,37
Знаки у словникових статтях	1941872	4727960	143,47
Глумачення реєстрових слів, у т. ч.:			
— значень	8066	12330	52,86
— відтінків значень	6858	10565	54,05
— відтінків значень	1208	1765	46,11
Ілюстрації	13029	32463	149,16
Усталені словосполучення, у т. ч.:			
— сталі словосполучення	1397	2646	89,41
— еквіваленти слів	892	552	-38,12
— термінологічні словосполучення	0	62	-
— фразеологізми	140	593	323,57
	365	1439	294,25

З цієї таблиці видно, що обсяг реєстру діапазону **КВАРТАЛ – КЯХТИНСЬКИЙ** у СУМ-20 порівняно із СУМ-11 збільшився більш ніж у 1,56 раза, загальний обсяг – більш ніж у 2,43 раза. У 2,49 раза зросла кількість ілюстрацій, що є свідченням уваги укладачів до тексто-ілюстративного матеріалу. Так само, як і в першому – шостому томах, у сьомому томі простежуємо особливо істотне зростання (більш ніж у чотири рази) кількості термінологічних словосполучень.

¹ Ідеться про другу редакцію Словника. Першу його редакцію, як зазначалося у Передмові до першого тому СУМ-20, було здійснено в період 2002–2007 рр.
² Словник української мови в 11 томах. — К.: Наук. думка, 1970–1980.

У табл. 4 подано порівняльні статистичні дані СУМ-11 і СУМ-20 у межах діапазону А – КІХТИНСЬКИЙ:

Таблиця 4

Назва показника	СУМ-11	СУМ-20	Збільшення у СУМ-20 порівняно із СУМ-11, %
Словникові статті	46474	73314	57,75
Знаки у словникових статтях	16202970	33947879	109,52
Глумачення реєстрових слів, у т. ч.:	67061	98553	46,96
— значень	56482	84528	49,65
— відтінків значень	10579	14025	32,57
Ілюстрації	103421	229064	121,49
Усталені словосполучення, у т. ч.:	7541	19005	152,02
— сталі словосполучення	4833	3911	-19,08
— еквіваленти слів	0	320	—
— термінологічні словосполучення	555	3470	525,23
— фразеологізми	2153	11304	425,03

В укладанні сьомого тому СУМ-20 взяли участь: В. В. Чу-мак (квартал – кварталний, кластичний – кліфовий, крити – кроїтися), І. В. Шевченко (квартина – кєрлінговий, коагуло-грама – козачок, коротай – кос, кубізм – кіхтинський), член-кореспондент НАН України А. П. Загнітко (кєрма – кистьовий, компандер – кондіція, кошт – крекер), Л. В. Олі-фіренко (кит – кластися, кондовий – координуватися, кре-кінг – критерій), В. В. Сивокозова (кліше – князювати, крок – круп яр), Н. М. Заїка (козаччина – коїлки), Л. Л. Шевченко (коліматор – компактно, крусеїд – кубінці), Г. М. Ярун (ко-па – корм), Л. М. Томіленко (корм – коробяний), Г. В. Кар-наух (коса – кошовий), О. І. Михальчук (кубізм – кіхтин-ський). Термінологічну лексику в Словнику опрацювала Л. О. Симоненко, усталені словосполучення – В. М. Біло-

ноженко і В. О. Винник. Керівник колективу укладачів – І. В. Шевченко. Науковий редактор сьомого тому – В. В. Жай-воронок. Наукові консультанти сьомого тому – член-корес-пондент НАН України С. Я. Єрмоленко, Н. Г. Озерова, О. О. Та-раненко (з лінгвістичних питань), Л. В. Туник (з редакційної роботи). Рецензент сьомого тому – А. А. Лучик. Редагування тому виконали Л. М. Кудрявкіна і Н. В. Щербакова. Технологі-чну підтримку Віртуальної лексикографічної лабораторії «Словник української мови» здійснювали К. М. Якименко (головний технолог-програміст), І. М. Білятинська та комп'ютерні технологи І. М. Кондрачук, М. П. Слабовська. Показчик словосполучень до сьомого тому сформува-ла І. В. Остапова. Комп'ютерну верстку здійснили І. М. Кондра-чук і М. Ю. Кригін. Менеджери сьомого тому – М. Ю. Кригін, Ю. В. Леонтьєв і В. В. Манако (планування і контроль робіт, розроблення технологічних схем, організація робіт із розроб-лення та проведення автоматизованого тестування лексико-графічної бази даних Словника). Науковий керівник проекту «Словник української мови у 20 томах», голова редакційної колегії Словника – академік НАН України В. А. Широков.

Під час роботи над сьомим томом СУМ-20 його тексто-вілюстративну базу було розширено за рахунок уведення до списку джерел творів таких авторів:

М. Андрусяк
М. Дочинець
В. Єшкілев
А. Мойсієнко
С. Пиркало.

Крім того, додано такі переклади:

Р. Дощенко, пер. з тв. Е. По
О. Завгородній, пер. з тв. Е. Рауда
В. Коптілов, пер. з тв. В. Шекспіра
І. Корунець, пер. з тв. О. Уайльда
Леся Українка, пер. з тв. Г. Гауптмана
Ю. Лісняк, пер. з тв. Дж. Лондона
Д. Паламарчук, пер. з тв. Г. Уеллса
С. Пінчук, пер. з тв. В. Гюго
Ю. Покальчук, пер. з тв. Е. Берроуза
А. Содомора, пер. з тв. Сенєки
М. Терещенко, пер. з тв. Вольтєра
П. Тернюк, пер. з тв. В. Гюго.